

Nesten van Zwarte Kraai *Corvus corone* en Holenduif *Columba oenas* op de grond in grasland

Op 23 april 1988 vonden wij midden in een perceel met halfhoog gras onder Maren-Kessel (NB) een in aanbouw zijnd nest van een Zwarte Kraai. Het nest, dat door de grondgebruiker bij het slepen van het grasland was gespaard, bestond uit de gebruikelijke constructie van takken, verstevigd met klei en koemest; in de rand was prikkeldraad verwerkt. De binnenbekleding van de nestkom, bestaande uit haar, wol en touw, was nog niet voltooid. Dat was wel het geval op 1 mei, maar ook toen bevatte het nest nog geen eieren. Op 8 mei was het nog altijd leeg en inmiddels vrijwel geheel ingegroeid in het lange gras. Omdat het perceel kort daarna zou worden gemaaid, werd het nest op die dag verwijderd.

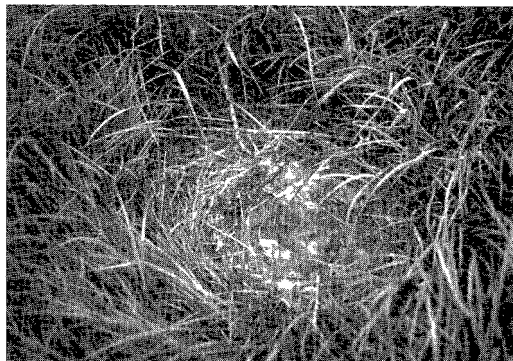
Grondnesten van de Zwarte Kraai worden wel eens aangetroffen in open, boomloze landschappen, zoals bijvoorbeeld kwelders en strandvlakten. Het poldergebied onder Maren-Kessel is echter plaatselijk vrij rijk aan populierenrijen en verspreide wilgen. Een verklaring voor het op de grond bouwen van het nest kan wellicht worden gevonden in het feit dat in februari 1988 de populieren ter plekke waren gerooid, waardoor er een boomloos landschap was ontstaan. Het zou derhalve een paartje kraaien kunnen zijn geweest dat voorheen in de populieren nestelde en na het kappen van de bomen werd geconfronteerd met een territorium zonder geëigende nestgelegenheid. Dat het niet tot een broedgeval kwam, moet mogelijk worden toegeschreven aan de aldaar nestelende Wulpjes *Numenius arquata* en Grutto's *Limosa li-*

mosa, die de kraaien weinig rust gunden en herhaaldelijk felle stootduiken op hen uitvoerden. In het verleden is al eens een grondnest van een Zwarte Kraai gevonden in een uiterwaard op 2.5 km van de plaats van het hier beschreven geval (J. J. Smit).

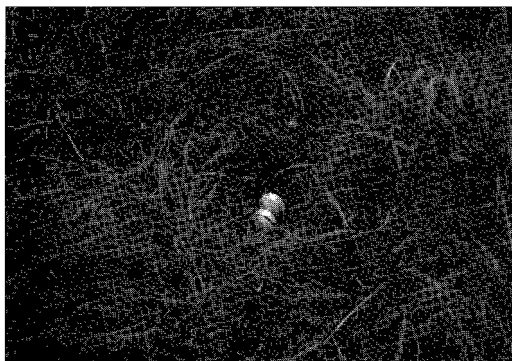
In de polder Zevenvierendeel onder Geffen (NB) zagen wij op 1 mei 1988 tijdens een controle van weidevogelnesten een Holenduif opvliegen uit het centrum van een perceel met lang gras. Tot onze verbazing bleek zich op die plek een nest met twee eieren te bevinden. Het nest lag op geringe afstand van een concentratie nesten van Grutto's met veelal juist uitgekomen eieren. Bij terugkeer werd de Holenduif fel aangevallen door de Grutto's en het kostte de vogel duidelijk moeite om het nest te bereiken. Met het oog op de naderende grasoogst markeerden wij het legsel met stokken. Op 8 mei troffen wij, op het inmiddels gemaaide perceel, het nest in een graspol aan. De duif had deze nogal ingrijpende wijziging van haar omgeving geaccepteerd en broedde erg vast. Op 12 mei bleek het legsel echter door een predator te zijn verstoord. De polder Zevenvierendeel is een boomloos gebied met graslanden en maïsackers, waarin enkele nieuwe boerderijen liggen met slecht ontwikkelde erfbeplantingen. Voor hollenbroeders is er zodoende in deze polder nauwelijks nestgelegenheid. De dichtstbijzijnde plaats met opgaand geboomte is de Lithse Kooi, ruim 1.5 km van de plaats waar het legsel is gevonden.

Summary *Ground nests of Carrion Crow Corvus corone and Stock Dove Columba oenas*

In spring 1988, a pair of Carrion Crows built their nest on the ground in a grassland near Maren-Kessel (NB),

Grondnest van Zwarte Kraai, 8 mei 1988, Maren-Kessel (B. van Jaarsveld). *Ground nest of Carrion Crow Corvus corone*.

Grondnest van Holenduif, 8 mei 1988, Geffen (B. van Jaarsveld). *Ground nest of Stock Dove Columba oenas*.

after their former nesting trees had been felled during the previous winter. No eggs were laid, probably as a result of interactions by Curlews *Numenius arquata* and Black-tailed Godwits *Limosa limosa* nesting in the same grassland.

Near Geffen (NB), in the middle of an open area without trees within 1500 m, a nest of a Stock Dove was found in a parcel with long grass in which also several Black-tailed Godwits were breeding. When the dove returned to the nest, it was heavily attacked by the godwits. Notwithstanding a clump of grass around the nest was saved during mowing of the vegetation, the clutch was destroyed by a predator.

*Leo M.J. van den Bergh, Bert van Jaarsveld & Francien van Driel,
Rijksinstituut voor Natuurbeheer,
Postbus 9201, 6800 HB Arnhem*

Gezamenlijke trek van ganzen met andere watervogels

Door 't Hart (1987) is onlangs een waarneming van gezamenlijke trek van Wilde Zwanen *Cygnus cygnus* en Kolganzen *Anser albifrons* beschreven. Aan de hand van systematisch verzamelde gegevens van trekkende ganzen wil ik deze waarnemingen in een breder kader plaatsen. De waarnemingen werden verzameld in de periode 1977-85 in het kader van onderzoek naar ganzen in het Leekstermeer-gebied (Niezen & Venema 1983). De gegevens komen uit Noord-Drenthe, de Veenkoloniën en de Eemshaven. Het materiaal omvat 200 000 overtrekkende ganzen verdeeld over 4112 groepen. Slechts 53 groepen (1.3%) bestonden uit twee of meer soorten ganzen. In zeven groepen (0.2%) waarin de soorten geruime tijd in deze samenstelling bleven doornvliegen, vlogen ganzen samen met andere soorten watervogels:

17.10.81 21 Grauwe Ganzen *Anser anser* + 1 Smient *Anas penelope*

5.11.81 70 Rietganzen *Anser fabalis* + 3 Slobeen-
den *Anas clypeata*

17.10.82 24 Grauwe Ganzen + 20 Aalschol-
vers *Phalacrocorax carbo*

4.2.84 1 Kolgans, 3 Brandganzen *Branta leucopsis*
+ 27 Kleine Zwanen *Cygnus columbianus*

4.3.84 2 Kolganzen + 1 Zwarte Zwaan *Cygnus*
atratus + 65 Kleine Zwanen

13.10.84 78 Kleine Rietganzen *Anser brachyrhyn-*
chus + 32 Aalschol-
vers

10.3.85 250 Kolganzen + 7 Kleine Zwanen.

Het samenvliegen van ganzen met andere soorten blijkt weinig voor te komen. Gezien de overeenkomst in biotoopkeuze en het veelvuldig samenpleisteren zou gezamenlijke trek vaker mogen wor-

den verwacht. Opvallend is dat ganzesoorten vaker samen zijn waargenomen dan met andere soorten watervogels. Mogelijk ligt de vliegsnelheid van de verschillende soorten ganzen dicht bij elkaar dan die van ganzen in verhouding tot andere soorten watervogels.

Summary *Joint migration of geese with other species of waterfowl*

Within over 4000 records of migrating geese, 53 flocks (1.3%) of two or more geese species were found. Seven records (0.2%) of joint migration of geese with other waterfowl are described. Given the habitat choice, joint migration seems to occur less frequently than expected. Differences in flight speed are suggested to be the main factor.

Literatuur

'T HART M. 1987. Gezamenlijke trek van Wilde Zwanen *Cygnus cygnus* en Kolganzen *Anser albifrons* in één formatie. *Limosa* 60:86.

NIEZEN J. & VENEMA P. 1983. Ganzen in het Leekstermeer-
gebied, overwintering en trek. (Rapport)
Eigen uitgave, Roden.

P. Venema, Poelackers 1, 9321 EW Peize

Gezamenlijk vliegen van Rotganzen *Branta bernicla* en Aalschol- *vers Phalacrocorax carbo*

Op 22 september 1987 werd om 8u35 boven de Waddenzee ter hoogte van Oosterbierum (Fr) een formatie van 24 Rotganzen en 7 Aalschol-
vers gezien. De vogels vlogen in westelijke richting, op 30 meter hoogte, evenwijdig aan de kustlijn en op 100 meter afstand van de dijk. Aanvankelijk werd in V-formatie gevlogen, waarbij een Rotgans aan kop vloog, gevolgd door drie Rotganzen, vier Aalschol-
vers en tien Rotganzen, respectievelijk acht Rotganzen, drie Aalschol-
vers en twee Rotganzen. Op een gegeven moment wisselde de kopgroep van plaats, waarbij de voorste twee Rotganzen achter de eerste Aalscholver invogden en de derde Aalscholver op kop ging vliegen. Na c. 400 meter zo te hebben gevlogen, vormde de groep een linie, waarbij zes van de Rotganzen uit de achterste gelederen vooropgingen, gevolgd door de drie voorste Aalschol-
vers. Daarachter kwamen vier Rotganzen, 4 Aalschol-
vers en 14 Rotganzen. De lijnformatie kon nog c. 500 meter worden gevolgd voordat deze uit het gezicht verdween. Gedurende deze 500 meter werden geen nieuwe wisselingen gezien. Tijdens de c. 1200 meter dat de vogels konden worden gevolgd, veranderde zowel de vlieghoogte als de